

deltigt, saaledes er den samme Fremgangsmaade ogsaa bleven anvendt i de andre Dele af Riget, uden at det er faldet Nogen ind at betvivle sammes Retmæssighed. Det til forskjellige Tider iværksatte Godssalg paa Island kan saa meget mindre betragtes som en Krænkelser af nogen Islands tilkommende Rettighed, som samme stedse er foretaget efter vedkommende islandsske Autoriteters Indstilling, hvorhos man, foruden at paasee, at Statskassen ikke led noget Tab ved Afhændelsen, derved tillige har havt for sig det vigtige Formaal at fremme Selveiendoms Udbredelse i Island, og hvad i Særdeleshed Salget af Bispstolenes Godser angaaer, maa det erindres, at samme er skeet efter Indstilling af Kommissioner, som bleve nedsatte for at overveie og indgive Forslag om, hvad der i ommeldte Henseende maatte være det hensigtsmæssigste, og sees det navnlig af Præmisserne til Reskript af 29de April 1785, at Kommissionens Medlemmer have været enige i at foreslaae de Skalholtsske Godseres Realisation. Det samme var ogsaa Tilfældet med Hensyn til Salget af det Holumsske Gods, see Reskr. af 13de Oktober 1801, medens Anskuelseerne vare deelte med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Skolen paa Holum skulde inddrages og forenes med Skolen i Reykjavik, eller den burde bevares og henflyttes til Akureyri. Saaledes var det paa den Tid fra alle Sider erkjendt, at Godsets Salg var i Skolens Interesse, hvortil ogsaa for de Skalholtsske Godseres Vedkommende kom den særlige Grund, at Bispesædet og tildeels Godset havde lidt saa meget ved Jordbranden, at man frygtede for at lade Skolen og Bispstolen forblive i Skalholt.

Hvad dernæst den af bemeldte Minoritet beregnede Erstatnings Størrelse angaaer, er det for det Første ikke lidet paafaldende, at man har brugt to aldeles forskjellige Beregningsmaader, idet Erstatningen for det kongelige Jordegods er beregnet efter Afgifterne paa Inddragelsestiden (1579), medens Erstatningen for Stolsgodset er beregnet efter Afgifterne paa Realisationstiden. Naar hensees til, at det kongelige Jordegods er bortsolgt til forskjellige Tider og til forskjel-

lige Priser, er Billigaarligheden af intet Hensyn at tage hertil, men derimod at holde sig til de Afgifter, som Godserne gave 200 à 250 Aar før deres Realisation, og som vare ganske forskjellige fra Afgifterne paa Realisationstiden, af sig selv indlysende, og den bliver endnu mere tydelig, naar man seer hen til det derved fremkomne Resultat, idet nemlig Erstatningen for det kongelige Jordegods er forholdsvis langt større end Erstatningen for Stolsgodset, og det naagtet en Deel af det førstnævnte Gods er solgt i en tidligere Tid end Stolsgodset. De solgte Stolsgodser udgjorde ca. 15,500 Jordhundredere, og medens Erstatningen for disse beregnes til et Annum af 31,769 Rd. 52 β . eller ca. 2 Rd. pr. Hundrede, forlanges der for det solgte kongelige Gods, hvis Dyrhed udgjorde ca. 6,100 Jordhundredere, et Annum af 34,755 Rd. 40 β . eller ca. 5 $\frac{2}{3}$ Rd. pr. Hundrede, og Erstatningen for det sidstnævnte Gods er derfor beregnet forholdsvis mere end halvtredie Gang saa høit som for Stolsgodset. Og hvad endvidere Afgifternes Evaluation efter Nutidens Priser angaaer, da behøver man blot at sammenligne den Erstatningssum, som er forlangt for Indtægterne af det bortsolgte kongelige Jordegods (ca. 6,100 Hdr.), nemlig 27,855 Rd. 40 β . aarlig, med Indtægten af det usolgte Jordegods, der udgjorde ca. 8,600 Hdr., hvilken Indtægt er opført med ifkun 13,200 Rd. Disse Talstørrelser vise tilstrækkelig, til hvilke Resultater den brugte Evaluationsmaade fører, idet man for det solgte Gods fordrer Erstatning for en Indtægt mere end dobbelt saa stor som Indtægten af det usolgte Gods, naagtet hint Gods er over $\frac{1}{4}$ mindre end dette.

Selv om man derfor gaar ud fra den af fornævnte Minoritet opstillede Grundsaetning, hvis Urigtighed iøvrigt er tidligere paavist, at Godserne skulde betragtes som usolgte, vilde den brugte Beregningsmaade aabenbart være aldeles urigtig, idet det er klart, at naar denne Grundsaetning følges, kan man kun tage Hensyn til Godsernes nuværende Værdi i Handel og Vandel eller til de Indtægter, som de nu give. Naar der endvidere er bleven fordreret Erstatning for